N°. 43. 1836.

BREDASCHE COURANT.

Staat-, Letterkundig- en Wetenschappelijk

Nieuws- Blad.

Zaturdag 20 *Februarij.*

LATERE BERIGTEN DER VORIGE COURANT

Ter Antwerpsche beurs van heden (18 *Februarij*) waren genoteerd: België 101½; O. Metall. 103; St. *Arbois* 48¾; Passive 16⅝; Diff. red. 18⅛; Nap. renten 93; B. Tavolière 65½; Sicil. 93½; Rom. L. 102¾; Id. te Antw. 99; Braz. 86⅜. — Wisselkoers op Amsterdam en Rotterdam ½ pCt. b.

[illegible] uit den Haag, melden, dat de Fransche gezant en Amerikaansche zaakgelastigde dagelijks op het bureau van buitenlandsche zaken werkzaam waren.

Ter beurze waren dien dag genoteerd: de 3 pCt. g'cons. 91¾; Spanje 47⅞; Portugal 83½; Ned. W. S. 2½ pCt. 55⅜.

FRANKRIJK.

PARIJS, den 16den Februarij.

De afgetredene ministers hebben gisteren eenen kabinetsraad bijgewoond. Volgens den *Messager*, zonde de koning hun hebben medegedeeld, dat men bij de zamenstelling zoo vele bezwaren ontmoette, dat zij om aan de onzekerheid een einde te maken, dienden te besluiten, hetzij allen te zamen, hetzij gedeeltelijk hunne posten te behouden. Men houdt voor het waarschijnlijkste, zegt genoemd dagblad, dat alleen de HH. *de Broglie* en *Guizot* werkelijk zullen aftreden. Men wil dat aan den heer *Thiers* het departement van buitenlandsche zaken met het voorzitterschap zal ten deel vallen, terwijl de HH. *de Montalivet* en *Sauzet* voor de binnenlandsche zaken en de regtspleging worden bestemd. Het is vrij opmerkelijk, dat het *Journal des Débats* juist heden een zoogenaamd ingezonden uitvoerig artikel plaatst, ten betooge dat de kwestie over de constitutie, vooral daar het slechts de vraag betrof of men wat vroeger of later over een maatregel zou besluiten, niet gewigtig genoeg was, om het ministerie daarvoor te ontbinden.

— Het hof der pairs heeft gisteren morgen ten elf ure de debatten hervat, en die niet voor des avonds ten negen uren ten einde gebragt. Eene onfelbare menigte omringde den ganschen dag het paleis en zag met gespannen verwachting de beslissing te gemoet. Ten half elf uren werd door den voorzitter het arrest uitgesproken, waarbij *Fieschi* is verklaard schuldig aan eenen aanslag tegen het leven des konings en van onderscheidene leden van het koninklijk geslacht, aan vrijwilligen manslag en poging tot dien met voorbedachten rade, weshalven hij wordt veroordeeld tot de straf der Koningmoorders, dat is, om in het hemd, met bloote voeten, en het hoofd met eenen zwarten sluijer bedekt, naar het schavot te worden geleid, aldaar ten toon gesteld te worden, terwijl het arrest wordt voorgelezen, en daarna ter dood gebragt. *Morey*, *Pépin* en *Boireau* worden verklaard medepligtig te zijn geweest aan dezelfde misdaden; de beide eersten, door met den hoofddader het besluit daartoe te hebben vastgesteld, hem door giften en andere verbodene middelen te hebben aangezet, wapenen te hebben bezorgd en te hebben medegewerkt tot de daden die het misdrijf voorbereidden en vergezelden, *Boireau* alleen op den laatsten dier gronden; en zijn dus ten gevolge *Pépin* en *Morey* tot de doodstraf, *Boireau* tot twintigjarige detentie verwezen. Ten aanzien van *Bescher* eindelijk heeft men erkend dat er geene bezwaren bestonden, en alzoo gelast dat deze in vrijheid zal worden gesteld. Dit arrest met den grootsten ernst uitgesproken, is door de menigte in stilte en ontzag aangehoord. De veroordeelden waren daarbij niet tegenwoordig, doch de griffier heeft zich onmiddellijk naar hunne gevangenis begeven en hun het aldaar bekend gemaakt. Men wil dat *Fieschi* zulks bedaard heeft aangehoord en volkomen bewust dat hem niet anders te verwachten stond, reeds in den loop van den dag als een gunst had gevraagd dat *Nina Lassave* met hem het middagmaal zoude gebruiken. Na eenige pogingen met hun te hebben doorgebragt verzocht hij den aalmoezenier der gevangenis te spreken, had met dezen een vrij langdurig onderhoud, en gaf te kennen dat hij zijnen biststand ook in de laatste oogenblikken wenschte. Eindelijk heeft ook de heer *Lavocat* hem een bezoek gegeven. *Pépin* heeft na de voorlezing van het arrest zijne vrouw en kinderen ontvangen, en zoo men wil een hartverscheurend afscheid genomen. Het schijnt voorts dat men de gevangenen, even als het publiek, geheel in de onzekerheid heeft gelaten, wanneer de executie zoude plaats hebben. Dit had ten gevolge dat dezen morgen vroeg reeds eene menigte volks op de been was, doch er waren geene toebereidselen gemaakt. Volgens sommige heeft men nog niet alle hoop opgegeven, om nog eenige nadere bekentenis te verkrijgen, en zou daarom de teregtstelling zijn verschoven.

— Uit Toulon schrijft men van den 12den, dat de telegraaf aldaar bevel had gebragt, om de linieschepen, *la ville de de Marseille*, *le Nestor* en *le Scipion*, en het fregat *l'Iphigénie*, met den meesten spoed ten oorlog uit te rusten. Ook te Brest worden de toerustingen voortgezet.

— Men heeft berigten uit Madrid tot den 8sten, die echter weinig belangrijks vermelden. Het officieel dagblad verzekert andermaal, dat het lot der schuldbekenners van den staat in den loop dezer maand zal beslist worden, doch laat zich volstrekt niet over de te nemen maatregelen uit. Hetzelfde dagblad deelt een koninklijk besluit mede, waarbij de ambtenaren worden gelast de invordering der belastingen met den meesten spoed daar te zetten.

De berigten die men uit Galicie had ontvangen waren zeer ongunstig, daar die provincie bijna geheel in de magt der opstandelingen was.

— Het *Journal de Paris* meldt van de grenzen, dat eene bende van 400 karlisten, door den kannunik *Batanero* aangevoerd, die in Kastilien wilde doordringen, aan geene zijde van den Ebro, te Urillo, geheel vernield werd.

— Heden (16 *Februarij*) waren de fondsen genoteerd: 5 pCt. 109,70; 3 pCt. 81; Nap. renten 99,70; Spanje *Arbois* 48; Diff. red. 18⅝; Banieve 15⅝; Rom. L. 104.

NEDERLANDEN.

BREDA, den 19den Februarij.

Heden wordt alhier, met het uitsteken der vlaggen en het houden eener groote parade van de troepen onzes garnizoens, de 19de verjaardag gevierd van Z. K. H. Prins *Willem*, oudste Zoon van Z. K. H. den Prins *van Oranje*.

— Bij Koninklijk besluit van den 12den dezer is bepaald, dat het Nederlandsch konsulaat te Tunis, door het overlijden van den heer *Cesar Nyssen* opengevallen, voorloopig zal worden waargenomen door den vice-konsul aldaar, *Henri Nyssen*.

— Bij Z. M. besluit van den 16den dezer, n°. 78, zijn tot leden van den raad van bestuur van het algemeen burgerlijk pensioenfonds, welke zal worden voorgezeten door Z. Exc. den minister van financien, benoemd: de heeren staatsraden *M. Piepers* en jhr. *J. E. P. E Gericke van Herwynen*, Mr. *A. S. de Wind*t, lid van de algemeene rekenkamer en jonkh. *F. Beelaerts van Blokland*, lid van het hoog geregtshof te 's Gravenhage; terwijl voorloopig aan denzelven raad wordt toegevoegd een administrateur, waarvan de functien voorloopig worden opgedragen aan den heer *J. Borgesius Winter*, thans lid van den raad van administratie van het fonds van pensioenen voor de ambtenaren, tot de rijks-ontvangsten behoorende, en, eindelijk, tot secretaris van den raad van bestuur, de heer *P. L. Kempe*, thans secretaris-directeur van het laatstgemelde fonds.

— Ter vervulling der door het overlijden van den heer *S. Preyer*, en het verkiezen van den heer *mr. W. H. Vijfhuis*, tot lid der Tweede Kamer van de Staten-Generaal, ontstane vacatures in de provinciale staten-vergadering van Overijssel, zijn op den 8sten Februarij 1836, door de kiezers voor den landelijken stand van het 1e en 4e kies-distrikt, respectivelijk tot leden dier provinciale staten voor gezegden stand, gekozen geworden: de heeren *mr. A. J. Raedt*, te Almelo en *G. Schouten* te Wijhe.

— Uit 's Hage schrijft men, dat gisteren van daar naar Harderwijk vertrekken zouden een dertigtal manschappen van de afdeeling grenadiers, die bij het leger in de Oost-Indie hebben dienst genomen.

— Uit Luxemburg wordt van den 13den dezer het volgende geschreven: » H. M. de koningin der Nederlanden heeft aan den heer burgemeester dezer vesting doen weten, dat Hoogstdezelve onder hare bescherming neemt de scholen der arme of behoeftige kinderen. De Luxemburgers herinneren zich met erkentelijkheid, dat H. M. ook nog kortelings geladen een bewijs Harer belangstelling gegeven heeft aan eene andere belangrijke inrigting, de werkschool namelijk voor arme kinderen."

— De belgische vertegenwoordigers zetten thans de beraadslagingen over de artikelen van de wet op de gemeente-besturen geregeld voort. In de zitting van eergisteren werd weder een amendement van den heer *Gendebien* aangenomen, betrekkelijk het regt van revocatie en suspensie der burgemeesters en schepenen. Het bewind verlangde, dat men aan den koning het regt van revocatie onbepaald toekende; volgens het aangenomen amandement zou het hoofd van den staat daartoe wel de magt hebben, maar alleen in geval van erkend wangedrag en verregaande slordigheid en op het advies der provinciale deputatie; de suspensie zal de drie maanden niet te boven mogen gaan, terwijl bovendien burgemeester en schepenen altijd te voren zullen worden gehoord. Door deze vrijheid der gemeente-besturen vrij belangrijke bepaling werd [illegible] 39 tegen 33 stemmen aangenomen.

— Volgens een schrijven uit Frankfort van den 2[illegible] hebben de, te Rothschild in Denemarken, vergaderde provinciale [illegible]

deur dezer dagen drie belangrijke besluiten betreffende de geldmiddelen genomen. Bij het eerste besluit wordt bepaald, dat in het bestaande te kort in de geldmiddelen niet door nieuwe belastingen of leeningen, maar alleen door bezuiniging behoort te worden voorzien. Bij het tweede wordt de koning verzocht eene niet enkel uit staatsambtenaren bestaande commissie te benoemen, om de geschiktste middelen tot besparing in de staatsuitgaven op te sporen. Bij het derde besluit wordt de regering verzocht jaarlijks het budget van den staat bekend te maken. De beide eerstgenoemde besluiten zijn met algemeene stemmen, het laatste is met eene groote meerderheid aangenomen. Men verwachtte, dat de beide overige provinciale stenden-vergaderingen mede tot dergelijke besluiten zullen komen.

Uit Leipsig schrijft men van den 11den Februari: » Terwijl de Israëlitische schriftgeleerden in Beijeren zich thans met de behandeling der vraag moeten bezig houden, of het vieren van den Sabbath op den Zondag der Christenen niet mogelijk zou zijn, verdient het wellicht herinnering, dat men in ons vrijzinnige Saksen zich reeds vroeger tegen zulk een denkbeeld heeft verklaard! Het zelve is namelijk door de Saksische Stenden, gedurende hunne laatste zitting, geheel verworpen; hebbende toen onder anderen Prins *Johan* in de eerste kamer, met kracht het gevoelen dergenen bestreden, die aan de uitbreiding der staatkundige en burgerlijke regten der Joden, de verpligting tot eenige opoffering ten aanzien hunner eeredienst wilden verbinden. Ook heeft de verdienstelijke vertegenwoordiger der geestelijkheid, *von Ammon*, destijds uit de kerkelijke geschiedenis trachten te betoogen, dat slechts de onverdraagzaamheid der eerste Christenen tegen de toen zoo verachte Joden het verschil in dezen heeft te weeg gebragt, daar men in den tijd der Apostelen den Christelijken rustdag nog te gelijk met den Sabbath der Joden vierde. Wat er van dit geschil overigens ook zijn moge, men merkt hier met genoegen op, dat onze vereerde regering meer en meer, door verspreiding van eenen echt-Godsdienstigen zin onder de Israëliten, het toenemen van verlichting onder hen tracht te bevorderen. Zoo heeft zij onder anderen zich dezer dagen geneigd verklaard, om doctor *Fränkel* als opper-rabbijn te erkennen, en hem een jaargeld uit 's Rijks kas toe te staan. Te gelijk heeft zij den wensch geuit, dat de talrijke Joodsche gemeente, in plaats van de bekrompene vertrekken, waarin zij tot nu toe vergaderde, eene groote synagoge bouwen mogen, alwaar dan echter de gebeden wel, even als tot nu toe, in het Hebreeuwsch, maar daarentegen ook leeredenen in de Hoogduitsche taal gehouden zouden worden. Ook is verlof verleend, om, nog vóór het uitvaardigen van het aan de Stenden voorgelegde ontwerp tot gelijkstelling der Joden, de kinderen van Israëlitische ouders in handwerken te doen onderrigten. Evenwel moeten de opzieners der Joodsche gemeenten naauwkeurig toezien, even als zulks ten aanzien der Christelijke gemeenten plaats heeft, dat geene knapen in de werkplaatsen worden opgenomen, die niet vooraf eene genoegzaam godsdienstig onderrigt hebben genoten."

In het dagblad van het ministerie van binnenlandsche zaken te St. Petersburg, leest men het volgend artikel over den aanleg van nieuwe wegen in Rusland:

» Het aanleggen van betere en geschiktere wegen is steeds een voorwerp van de opmerkzaamheid en de bescherming der regering. Onderscheiden ontwerpen aan de op hoog bevel benoemde commissien voor de gouvernement-chausseën, aangeboden, voor het aanleggen van kunstmatige straatwegen van Moskau naar Kasan, Tula en Jaroslaw zijn door dezelve aangenomen en door Z. M. den keizer goedgekeurd. Ook heeft men bereids de noodige voorbereidingen gemaakt voor den aanleg van straatwegen van Smolensko naar Moskau en van Woronesch naar Sadonsk; in het aanstaande voorjaar wordt de arbeid begonnen aan een straatweg van Gorodka naar Witebsk en verder op, in de rigting van Mohilow; aan den arbeid voor den Dunaburger straatweg is door het toestaan eener som van een millioen roebels boven de reeds vroeger daartoe aangewezen fondsen, een nieuw leven bijgezet. Ook in de gouvernementen Lijfland en Koerland werd een bevel uitgevaardigd, om op de moetjelijkste oxer te komen weggedeelten chausséën aan te leggen, voor de kosten waarvan leeningen bij de in die gouvernementen bestaande krediet-instellingen zijn bevolen en waarbij aan den adel het treffen van de noodige maatregelen voor de verdeeling en afbetalingen dezer leeningen overgelaten is. Inmiddels heeft men het ook tevens voor onvermijdelijk noodzakelijk gevonden, in Nieuw-Rusland eenige, en daaronder sommige vrij belangrijke veranderingen aan de rigting der gewone in die streken bestaande wegen te geven, ten einde den afstand korter en de gemeenschap gemakkelijker te maken. Het gewestelijk hoofdbestuur heeft de voordragt doen gelden, dat behalve het algemeen erkende en wenschelijke, met betrekking tot het daarstellen van meer kortere en gemakkelijker communicatien, zulks in het bijzonder voor het gouvernement van Nieuw-Rusland noodzakelijk is, zoo uithoofde van deszelfs groote verwijdering en het gering aantal van deszelfs bewoners, als ten gevolge van het in een zoo nieuw land onvermijdelijke gebrek aan gemeenzame omzetting. Tot de laatstgenoemde landstreek behooren alle havens der Zwarte Zee en die van Azoff, derhalve de helft van het geheele handelstafel des russischen rijks. De groote afstanden dezer havens onderling, worden somwijlen nog eens zoo groot, door den ongelijken bogtigen loop der landwegen, waardoor niet alleen de reizigers lang onderweg moeten blijven en verliezen lijden, maar ook de bespoediging der posten groote vertraging ondergaat."

In een ander berigt uit Petersburg van den 30sten Januarij wordt het volgende vermeld: » Sedert eenigen tijd heeft men zich veel moeite gegeven den besten weg uit te vinden voor het vervoer der koopwaren die van Rusland naar Tiflis worden uitgevoerd. Gewoonlijk gingen zij over Astrakan, de Kaspische zee, Baku en verder over land; of wel gingen dezelve regtstreeks over de zoogenaamde Steppen, over Katherinograd, de Kabarda en den militairen weg van Georgie. Een handelshuis te Tiflis heeft in het verleden jaar de volgende nieuwe proef genomen. Hij kocht eene partij bewerkt ijzer te Moskau, verdeelde haar in twee gedeelten, zond het eene in April bij de opening van de scheepvaart de Wolga af, verder over de Kaspische zee in den Terek tot aan Kisliaz en van daar verder over Katherinograd, de Kaborda en den militairen weg van Georgie. De andere expeditie werd in Mei van Moskau verzonden, de Wolga af tot aan Dubowka, verder over land naar Slenitzka-Katschalinskoja, van daar over den Don, de Azaffsche en Zwarte Zeeën naar Redoute-Kale, en van dit punt over land naar Tiflis. De laatste expeditie, waarvan de kosten 60 kopeken voor het pud meer bedroegen, kwam vijf maanden eerder op de plaats harer bestemming aan, in Julij namelijk; terwijl het vroeger afgezonden transport eerst in November aankwam.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, den 16den Februarij.

Uit Berlijn schrijft men, dat de alom veroorloofde aanleg van den ijzeren spoorweg naar Potsdam steeds het onderwerp is der algemeene gesprekken. De actien worden met eene premie van 17 pct. verkocht. Het dagelijks verkeer van personen tusschen Berlijn en Potsdam wordt op 500 geraamd.

In Berlijn werd verzekerd, dat prins *Karel* van Pruissen nog altijd voornemens was [illegible] te begeven. Ten aanzien van het eigenlijk doel dezer reize konden [illegible] geene onderrigt. Zoo gezegd werd was genoemde prins bestemd om het opperbevel te erlangen van het 4de armee-korps, 't welk tot dusverre door den generaal *von Jagow* is gekommandeerd, doch die wegens zijne hooge jaren zijn pensioen zoude bekomen.

— In de *Allgemeine Zeitung* leest men het volgende berigt uit Silezie:

» Ofschoon het dagblad van Krakau de berigten heeft tegengesproken wegens de buitensporigheden, die aldaar bij de viering van den naamdag des Keizers van Rusland voorgevallen waren, schijnt toch zooveel waar te zijn, dat de drie beschermende Mogendheden die voorvallen als van een ernstigen aard beschouwd en zich genoopt gevonden hebben, om maatregelen tegen de herhaling daarvan te beramen en op gestrenge bestraffing van de tegen verscheiden personen gepleegde moorddadige aanvallen aan te dringen. Dit is eigenlijk de hoofdzaak, want of de ongeregeldheden meer of minder uitgebreid zijn geweest, is van minder belang, dan dat de Mogendheden dienaangaande voortgegen genomen hebben, welke voor de kleine republiek hoogstonaangename gevolgen zouden kunnen hebben, zoo zij zich niet bijvert om de noodige waarborgen voor het behoud der rust te leveren. Dit schijnt de Senaat ook te begrijpen; want er wordt een bevel voorbereid, dat alle lieden, die de rust der stad in gevaar kunnen brengen, verwijderd moeten worden, welke maatregel ook van toepassing zal zijn op alle vreemdelingen, die geene bepaalde reden van hun verblijf in Krakau kunnen geven."

— Uit Mannheim schrijft men van 11 dezer, dat de bekende Dr. *Gutzkow*, onlangs wegens zijne schriften veroordeeld, van het arrest is ontslagen geworden. Men meende dat een andere schrijver, *A. Schäfer*, tegen wien om gelijke oorzaak te Heidelberg een gerigtelijk onderzoek bevolen is, hij welda ingelijke op zijne rekening zou worden gesteld.

— De courant van Lemberg geeft het volgend artikel omtrent den ontworpen spoorweg naar Gallicie:

» De werkzaamheden aan den spoorweg naar Gallicie zullen nu bepaaldelijk in het voorjaar begonnen worden. Het doel dezer onderneming is, de gemeenschap tusschen Gallicie en de overige oostelijkche staten te bespoedigen. De voordeelen die daaruit moeten spruiten, zijn zoo groot dat dezelve voorzeker niet enkel alle te bepalen zijn. — De werkzaamheden aan den

weg zullen op onderscheiden punten te gelijk beginnen; het gedeelte van Bielitz tot Bochnia zal het eerst worden in gereedheid gebragt, dewijl 30,000 man soldaten daarbij aan den arbeid zullen gezet worden, zoo zal dit groote werk spoedig vorderen. De weg zal loopen naby Bielitz in het Weichselthal tot aan Podgorze; van Driedzie komt een zijtak tot aan Bielitz. Voor de eerste puncten zijn 12,000 actien, ieder van 1000 fl. voorhanden; zulks maakt eene som van 12,000,000 guldens. Het huis *Rothschild* heeft voor 4,000 actien ingeschreven. Om echter ook de belangen van Gallicie aan deze groote onderneming te verbinden, zijn er voor Gallicie kleine actien, namelijk van 500 fl. bestemd, ten einde ook den minder bemiddelde de gelegenheid tot deelname te bezorgen. — Wat de snelheid betreft, deze is zoo groot, dat men met een stoomwagen op den spoorweg, den weg van Lemberg naar Weenen in 22 uren zal afleggen. Voor het transport van het vee zullen wagens dienen, die zoo ingerigt zijn, dat hetzelve daarin liggen kan met een voorraad voeder voor zich.

— Uit Weenen meldt men, dat Z. Keis. H. de aartshertog Palatijn, na ongeveer eene langdurige conferentie met Z. M. den keizer en Z. D. vorst *von Metternich* gehad te hebben, den 8sten naar Presburg teruggekeerd is. Men vermoedde dat de sluiting van den Hongaarschen landdag bij die conferentie ter sprake was gekomen.

— Uit Weenen schrijft men van den 10den dezer, dat de daar ontvangen tijding van het overlijden der Koningin van Napels eenen zeer smartelijken indruk had gemaakt. De overledene was eene zuster van de Keizerin van Oostenrijk.

Bij een keizerlijk besluit waren een groot aantal hoofdofficieren op pensioen gesteld; onder anderen bevonden zich onder dezelve de kommanderende generaal in den Banaat, veldtuigmeester *von Schneller*; de luitenant-veldmaarschalk *von Mutter*, kommandant van Mantua; de luitenant-veldmaarschalk *von Richter*, kommandant te Venetie en anderen; ten gevolge dezer aftredingen denkt men, dat er ook eene groote bevordering te wachten was; in sommige posten was reeds voorzien.

De Oostenrijksche *Beobachter* van den 10den, hoopt het berigt, den vorigen avond te Weenen ontvangen, van de jongste ontbinding der spaansche cortes. Dit zeer onverwacht berigt had op de beurs nadeelig gewerkt, dewijl men er de overtuiging door gevoed te hebben bekomen, dat de heer *Mendizabal* met zijn voorgedragen stelsel niets uitvoeren kon en tot een ander zijne toevlugt wilde nemen, dat eene algeheele revolutionnaire strekking scheen te hebben. De fondsen waren op het berigt gedaald en men meende dat dezelve, bij de onzekerheid die er ook ten aanzien van het fransch ministerie bestond, nog meer achteruit zouden gaan.

De ijsgang op den Donau was gelukkig afgeloopen en alle gevaar geweken.

— Den 2den is te Napels het lijk der overledene koningin gebalsemd en op het paradebed gelegd geworden; de dag der begravenis was nog niet bepaald. Alle schouwburgen zijn aldaar gesloten; ook de vermakelijkheden van den vastenavond zullen dit jaar geen voortgang hebben.

— Te Weenen waren den 10den februarij genoteerd: Metall. 102¼; 4 pCt. 99⅛; 3 pC. 75½; Bankactien 1553.

Te Kopenhagen is thans een uitgewerkte vergelijkende staat in het licht verschenen, omtrent den uitvoer van koopwaren en voortbrengselen, die uit het Koningrijk Denemarken en de Hertogdommen Sleeswijk en Holstein, gedurende de jaren 1833 en 1834, heeft plaats gehad. Het blijkt daaruit, dat die uitvoer in de beide genoemde jaren in de volgende artikelen heeft bestaan, waarbij wij alleen aanmerken, dat de ton, die in Denemarken als korenmaat wordt gebruikt, met 1⅓ Nederlandsche mud gelijk staat, en dat het Deensche schippond 20 Lijsponden, elk van 16 gewone ponden (die met een half Nederlandsch pond gelijk staan) weegt.

In 1833:

245,662 ton ongemalen tarwe, 10,979 ton tarwemeel, 258,151 ton ongemalen rog, 3,801 ton roggemeel, 899,943 ton ongemalen gerst, 2,878 ton gerstemeel, 23,091 ton gerstegrutten, 33,159 ton gerstemout, 346,455 ton ongemalen haver, 359 ton havermeel, 3,174 ton haverdegort, 41,268 ton ongemalen boekweit, 81 ton boekweitemeel, 5,412 ton boekweitegarst, 33,312 ton erwten, 31,609 wikken en boonen, 231,824 ton raapen koolzaad, 49,245 ton boter, 2,747 schippond kaas, 7,152 okshoofden brandewijn, 9,090 paarden, 26,054 ossen, 5,226 koeijen, 5,764 kalven, 2,856 schippond gezouten varkensvleesch, 300 schippond gerookt varkensvleesch, 2,847 schippond gezouten ander vleesch, 295 schippond gerookt ander vleesch, 3,171 schippond huiden van kalven en schapen, 5,919 huiden van paarden en groot vee, 1,265 ton haringen, 2,930 schippond ruwe wol, 94 schippond plozewol en 16,620 schippond beenderen.

In 1834:

299,655 ton ongemalen tarwe, 20,612 ton tarwemeel, 436,129 ton ongemalen rogge, 113,914 ton roggemeel, 831,282 ton ongemalen gerst, 3,284 ton gerstemeel, 56,951 ton gerste grutten, 36,727 ton gerstemout, 373,286 ton ongemalen haver, 1,030 ton havermeel, 4,278 ton haverdegort, 60 ton havermout, 4,487 ton ongemalen boekweit, 128 ton boekweitemeel, 41,798 ton boekweitegort, 69,219 ton erwten, 35,730 ton wikken en boonen, 196,227 ton kool- en raapzaad, 49,189 tonnen boter, 2,605 schippond kaas, 6,575 okshoofden brandewijn, 8,280 paarden, 26,827 ossen, 3,494 koeijen, 5,905 kalven, 11,568 schippond gezouten varkensvleesch, 70 schippond gerookt varkensvleesch, 3,615 schippond gezouten ander vleesch, 83 schippond gerookt ander vleesch, 3,207 schippond huiden van kalven en schapen, 4,658 schippond huiden van paarden en groot vee, 1,081 ton haringen, 3,132 schippond ruwe wol, 74 schippond geplozte wol, en 16,234 schippond beenderen.

De hierboven opgenoemde voortbrengselen zijn bijna de eenige, welke dit land aan den vreemden koophandel, als voorwerpen tot ruiling kan aanbieden. De vergunning tot het invoeren van granen in Rusland heeft in den laatsten tijd hier eenen belangrijken uitweg daarvoor verschaft, tot dien tijd toe was er omtrent geen andere uitweg dan naar Holland. De meening aan de beurs is echter, dat deze uitweg dit jaar zal ontbreken en dat zoden de havens van Rusland weder voor de vreemde granen geslooten worden, zoo als men verwacht, de uitvoeren daarvan veel zullen verminderen en in het vervolg geheel zullen vervallen, ten zij er elders eene buitengewone rijzing in de prijzen plaats hebbe.

Sedert een paar jaren heeft men in dit land begonnen om meel te vervaardigen door middel van Amerikaansche molens, en de uitvoer daarvan, zoo als ook uit de boven medegedeelde opgaven blijkt, is trapsgewijze vermeerderd. Men wil trachten door den uitvoer van meel een weinig te gemoet te komen in het gemis van den uitvoer van granen.

Door den overvloed der inlandsche voortbrengselen is de invoer der vreemde granen natuurlijk van weinig belang geweest, en de inkomende regten, ofschoon niet hoog, zijn voldoende geweest om voornamelijk de granen van Schonen van de Deensche markten te weren.

Deze regten bedragen per ton voor de tarwe 68⅓ schelling (omtrent f 0,90 Nederlandsch) voor de rogge 42½, voor de garst 29⅝ en voor de haver 27½ schelling.

De Scheepvaart in de Delta van den Nijl.

De beide groote uitwateringen van den Nijl in de Middellandsche zee zijn die van Rosette en Damiate. Het punt, waar de beide takken uitloopen, ligt ongeveer 9 geografische mijlen beneden Kairo, doch de waterstand in dezelve is zoo verschillend en dikwijls zoo laag, dat daardoor tegenwoordig eene regelmatige scheepvaart binnen de Delta onmogelijk wordt gemaakt. Ten einde deze hinderpaal uit den weg te ruimen, heeft de ondernemende Mehemed-Ali reeds voor geruimen tijd het grootsche plan opgevat, om het water van den Nijl door sluizen derwijze hoog te houden, dat op geen tijdstip van het jaar de geregelde scheepvaart gehinderd of gestremd zij. De uitvoering van dit gewigtige plan is opgedragen aan den Franschen ingenieur Lenor. Twee kanalen, die het bed der rivier doorsnijden, zullen de geheele massa water in groote van sluizen voorziene dokken voeren. Dezelve zullen 1300 voet breed en 42 voet diep aangelegd worden en vormen, om zoo te zeggen, een dubbel rivierbed, uit hetwelk de Nijl alsdan eenen nieuwen loop moet beginnen. Van daar uitgaande, zal een afleidings-kanaal de Delta in regte linie doorsnijden en naar alle rigtingen door Neder-Egypte vertakkingen hebben. Het hiertoe benoodigde hout voor palen als anderzins ontbreekt in Egypte, maar is gemakkelijk van elders te ontbieden; zware steen daarentegen is in overvloed niet ver van Kairo te vinden. Tienduizend menschen arbeiden tegenwoordig aan deze reusachtige onderneming en hoopt de heer Lenor dezelve in 6 of 7 jaren te voltooijen. Mehemed-Ali heeft reeds een dergelijk werk doen tot stand brengen, hetwelk van de stoutheid van zijnen buitengewonen ondernemingsgeest getuigt. De vele ondiepten in den Nijl waren meestal onoverkomelijke hinderpalen tegen het bevaren van die rivier; ten einde deze op te heffen, besloot de onderkoning een kanaal te doen aanleggen tot in de haven van Alexandrie. Honderd duizend menschen waren daarbij aanhoudend werkzaam en in den tijd van twee jaren was het circa 30 geografische mijlen lange, 90 voet breede en 6 voet diepe kanaal voltooid en stelt thans de voornaamste gemeenschapsweg daar tusschen Alexandrie en Kairo.

Het Postkantoor te London.

De gewone werkzaamheden in het Londensche postkantoor bestaan in de bezorging van brieven door Groot-Brittannie, waarvan er dagelijks 33,000 worden ontvangen en 40,000 verzonden worden (dus jaarlijks nagenoeg 22½ millioen brieven), waaronder de in het buitenlandsche en in het scheepsbureau behandelde brieven, gelijk mede die van den kleinen of stadspost niet begrepen zijn. Het getal der dagelijks verzonden morgende dagbladen wisselt af van 25,000 tot 60,000 (zoo als des Zondags 40,000, des Maandags 50,000, enz.) van welk getal circa 20,000 tienminuten voor 6 ure aan het bureau worden bezorgd. Na dit uur moet elk blad een halve pennij betalen, waaruit eene gewone ontvangstbevoegdheid van 300 p. st. jaarlijks; 240,000 dagbladen worden jaarlijks tusschen 6 en 9 ure bezorgd. De ontvangst wegens vroeger aflevering der couranten levert jaarlijks 4000 p. st. en de bezorgingskosten van een pennij voor iedereen brief dien de bestellers door de stad rondbrengen bedragen jaarlijks 3000 p. st., hetgeen een aantal van 720,000 brieven jaarlijks of 2000 dagelijks aanduidt. De inkomsten van het postkantoor beloopen voor London alleen jaarlijks 300,000 p. st. en evenwel is bij deze aanmerkelijke ontvangst niet meer dan 200 p. st. gedurende de laatste 25 jaren vermeerderen gegaan.

LETTERKUNDE DER NEGENTIENDE EEUW.

Overzigt van de Ottomannische letterkunde in de 18de eeuw, door den Ridder *Joseph von Hammer*.

(*Vervolg van No.* 39.)

Om de studie der Arabische spraakkunst en syntaxis te bevorderen, werd uit een bundel van de vijf wetenschappelijke werken over de Arabische Spraakkunst, (1) welke men in de scholen onderwees, in een boekdeel uitgegeven, en in een ander boekdeel een bundel van de drie werken over de syntaxis, (2) welke het meest in de scholen gebruikt werden. Zeinizaden's Commentarius op de *Kafiya* en de *Ishar* werd opnieuw uitgegeven, en de kanttekeningen van Jami, den grooten Perzischen dichter, op Ebn Hadjeb's *Kafiya* werden in een lijvig kwarto deel gedrukt. (3) Talrijke Commentarien bestaan er op Sekaki's letterkundige Encyclopedie, getiteld *De Sleutel der kennis*, welke in het midden der 13de eeuw geschreven werd. Van deze is de meest beroemde Taftazani's *Motaçoal*, welke op zijne beurt door den grooten letterkundige Jorjani is toegelicht. Drie Commentarien, gelijk mede die van Sekaki, zijn gedrukt geworden. (4) Er verschenen desgelijks drie werken over de Redeneerkunde, namelijk, de *Mortiam* of de Proef van Ismail Kelenbari, een geleerde inboorling van Kelenbar, welke in de laatste helft der 18de eeuw leefde; (5) Attari's Aanhangsel tot de Isagoge van Porphyr; (6) en de Commentarius van Seid Omer van Tokat, met de opheldering van Schamsad-din, op de beroemde logische verhandeling, genoemd *Schamsiya*, of de Goede Zondige, van Kazwin, een leerling van den grooten Sterrekundige Nasiraddin. (7) Twee andere uitgegevene werken van Kelenbari zijn toevoegsels tot het dialektisch werk, *Mirat Adab*, en tot de *Mir at tahsib*, — zijnde dit laatste Schotia op Divani's Aanmerkingen op Taftazani's Commentarius op de Letterkundige Encyclopedie van Sekaki.

Het is klaar, dat wij hier te doen hebben, niet met nieuwe of systhematische werken, berekend om kennis te bevorderen — noch zelfs met Commentarien, maar blootelijk met aanteekeningen, opheldering en aanhangsels. Het geval is hetzelfde ten aanzien van godsdienstige werken, van welke de grondslagen, echter, veel meer onveranderlijk zijn dan die van Arabische spraakkunst en redekunst. Godsdienstige Arabische werken dragen den titel van *Akaid* of Dogmata; de meest geachte van dezelve zijn die van Nesefi (waarvan een omstandig berigt gegeven is in het eerste gedeelte van Mouradgea d'Ohsson's werk) en van Adhadeddin. De groote Perzische jurist Dawani commenteerde Adhadeddins Dogmata; en op dezen Commentarius werden aanteekeningen geschreven door den bovengenoemden Kalenbari. Nesefi's Dogmata werden toegelicht door Peltasari, wiens Commentarius weêr opgehelderd door Khiali, tot wiens opheldering wederom de bovengemelde Silkuti een aanhangsel schreef. Deze werken van Kalenbari en Silkuti, (twee der uitstekendste namen onder de regtsgeleerden der 18de eeuw) zagen het licht in twee lijvige kwartos, (8) gelijk mede, doch alleen in het verleden jaar, het geval was met de kanttekeningen van Isserahin, die in het jaar 943 (A. D.) 1536 te Samarcand stierf, op de dogmata van Nesefi (9). Bij deze kunnen gevoegd worden twee liturgische werken, enkel handelende over het gebed, deszelfs vereischten en verschillende soorten. Zij zijn de *Gunyet*, een commentarius door Ibrahim, den schrijver der *Multika*, op de *Munyet* van den Imam Kasnoari (10), en de *Halliyat* van Nakabendi der wisch Mustafa Ebn Mohammed van Güselhissar, die zijnen Commentarius in het 1241 (A. D. 1826) voltooide (11).

(1) De *Mirah*, *Izi*, *Makssud*, *Bina* en de groote en kleine *Emsilet*.
(2) Ebn Hadjeb's *Kafiya*; Birgeli's *Izhar*; en *Awamil*.
(3) *Kandil-Mekasirem*, 1811.
(4) *Hashiyes Sellasi ist Mostakal* 4° 1812. *Hawashi Es-seid (Jorjani) Al-el-Motawel*, 4° 1826.
(5) Gedrukt in 1807.
(6) *Hashiyat Attar en nafi*, 4° 1820.
(7) Gedrukt in 1824.
(8) *Hashiyatol Kolenberi* in 1818; en *Talikat Silkuti* in 1820.
(9) Zonder titel, 4° 1249 (A. D. 1833).
(10) Gedrukt te Konstantinopel 4° 1824.
(11) *Hashiyatun Kafi*, 2 deelen 4° 1828.

Berigten uit het gebied van Kunsten en Nijverheid.

Uittreksel uit Octrooien, verleend in het jaar 1835 in Frankrijk verleend zijn geworden.

VERVOLG.

Thiers-Dufour, 12 Dec., voor 5 jaar; wegens eene nieuwe soort van pas-partout.

Gay, 3 Feb., voor 5 jaren; wegens eene Filtreerpijp, waardoor men het water, zand uitgezonderd, of andere onreinheden trekt bewerken kan.

Dezelfde als Gouverneur.

Delamarre, 19 Dec., voor 5 jaren; wegens eene nieuwe drinkbeker, om het water van vuilte te zuiveren.

Bayon, genaamd Mouren, 24 Nov., voor 10 jaren; wegens een nieuw bewerktuig, mechaniques.

Allen, 17 Sept., voor 10 jaren; wegens verbeteringen aan kruitmengerstuig.

Deselfde en Lamotte L. fils, 31 July, voor 5 jaren; wegens een kruispiddoor, nadere genoemde.

Dirx Cz., 23 July, voor 5 jaar; wegens eene nieuwe wijze om de globen of wereldbollen te overtrekken.

Dogniat *Vader en Zoon* en Duflocq, 6 Aug., voor 10 jaren; wegens eene nieuwe methode van fabricatie voor alle soorten van [illegible] gemeerde stoffen.

Dombey L. J., 24 Nov., voor 5 jaar; wegens eene bewerkelijke standaard tot regulering der halve tonen aan de harp, met dubbele beweging.

Dotrot Ch., 4 Dec., voor 10 jaar; wegens eene nieuwe manier van breedbereiding.

Doublet en Rocher, 20 Maart, voor 10 jaar; wegens eene nieuwe koffiekan.

Dopmans J., Mouchemin L. en Radreau F., 31 Oct., voor 15 jaar; wegens verbeteringen der voorgenoemde weevenschuiten, genaamd *Mouchelance-navette* noemen.

Drew Th., 12 Oct., voor 10 jaar; wegens verbeteringen aan de machines tot het opruwen van lakens en andere stoffen.

Drouault *gebroeders*, 31 July, voor 10 jaar; wegens een talierem-stelsel met schroef zonder ende, dat ook tot andere einden dienstig is.

Dubosc. Zie Matris.

Dubuisse, 29 Dec., voor 10 jaar; wegens een nieuw papier van biezen, *papier-roseau* genoemd.

Dubourg L. M., voor eene methode om de kalk in gruis en niet stoom tot te bereiden, om dezelve in groote steden goedkoop [illegible]

Graanmarkt te Amsterdam.

WOENSDAG, *den 17den Februarij*.

TARWVE. — Vooral Roode, met veel handel: 128 ℔ W. B Poolsche *f* 225; – 128 Bonte dito *f* 212; – 133 puike Wismar *f* 210; – 130 Rost. *f* 190; – 128 P. Pommers *f* 187; – 130 Marks. *f* 186; – 126 O. Groningr. *f* 160; – 130 N. Zeeuwsche *f* 170; – 128 dito *f* 164; – 123 Onde Wismar *f* 160 bij groote partij; – 132 N. Geldersche *f* 180; 131 dito *f* 178; – 128 Anklamm, *f* 183.

ROGGE. — Weinig in omgegaan, alleen verkocht: 121 ℔ N. Oosterijsselsche *f* 132.

GARST. — Zonder handel.

HAVER. — Prijshoudend: 89 ℔ Puike Friese *f* 82; – 87 N. Friese Vriess. *f* 76; – 85 dito dito *f* 75

BUIKWEIT. — Ook prijshoudend: 112 ℔ O. Holst. *f* 138 bij gerij; – 121 N. Gorcumer *f* 192 bij gerij.

Ter AMSTERDAMSCHE BEURS van Donderdag (*18 Februarij*) waren genoteerd: Werk. Schuld 2½ pCt. 56¼; dito 5 pCt. 103 $\frac{1}{16}$; Kansbill. 44 $\frac{2}{16}$; dito Syndikaat 4½ pCt. 96 $\frac{15}{16}$; dito 3½ pCt. 79⅝; Handelmaatschappij 132; 131⅝; Sp. Ardoin 85 $\frac{5}{8}$; 4 $\frac{3}{16}$; $\frac{3}{16}$; dito onbep. st. 48⅝; Uitgest. 18 $\frac{1}{16}$; Passieve 16 $\frac{1}{16}$.

Departement van Oorlog.

De Militaire Intendant in de Vesting Breda, als daartoe gemagtigd, door Zijne Excellentie den Heere Directeur-Generaal van Oorlog, *ad interim*, zal, op den 4den Maart aanstaande, aldaar publiek, *om kontant geld*, doen Verkoopen:

Eene partij OUDE GENIE-, HOSPITAAL- en andere GOEDEREN, bestaande in ongeveer 5800 stuks Dennen Palissaden, 64000 stuks Gardes of Tuinlatten, 600 stuks Dennen Boomstammen, Planken, verscheidene Gereedschappen, Schuitenhuizen, Kruiwagens, 45000 losten Rijshout, 66000 Watcbrensche Zeeuwsche palen. Eene partij oud IJZERWERK en oud LOOD, 12 KANONNEN, een BRANDSPUIT enz. Voorts eene partij LEDIG VAATWERK, zoo gedeelte als duigen, bestaande uit bijna 1500 stuks Vaten, zoo Boschuit-, Rijst-, Genever-, Azijn-, Zuurkool-, Zout-, als Vleesch- en Spekvaten.

De voorwaarden op welke deze verkooping zal geschieden, zullen dagelijks van des morgens *negen* tot *twaalf* uren, ten kantore van den Intendant voornoemd ter lezing liggen.

De dagen en plaatsen waarop deze Goederen zullen te zien zijn, als ook de plaats en uur waarop de verkooping zal geschieden zullen nader bij billetten worden bekend gemaakt.

Breda, den 15. Februarij 1836.

De Militaire Intendant voornoemd,
W. VAN WIJCK.

PATE PECTORALE VAN *REGNAULT, Senior.*

Gebreveteerde Pharmacien van 't Gouvernement tot *Parijs*. Verscheidene experientiën in alle de Hospitalen van Europa gedaan, hebben ten volle bewezen, dat de PATE PECTORALE van REGNAULT *Senior*, *geen opium inhoud*, en dat dezelve een bewezen overwigt heeft op alle Pectorale middelen tot het genezen van *Verkoudheden, Catharra's, Kinkhoest, Borstspanningen of Asthmata, Schurftheid, Hoest of Opstyking, of Irritatie op de Borst*. Alle deze voordeelen hebben den roem van dit middel vastgesteld, 't geen ons aanmoedigt van dezelve ten hoogste aan onze lezers te rekommanderen. De diverse Depots zijn: te Amsterdam bij dhr. *Bouretje*, in de Kalverstraat n°. 3; en bij dhr. *Henri Kluytenaar*, in de Kalverstraat n°. 218; in den Haag bij *Nieuwenhuis*, Confiseur, en bij dhr. *Sack*, Koopman aldaar; in Rotterdam bij dhr. *Lasalvorstman*, Weststeuvelstraat; in 's Hertogenbosch bij dhr. *F. L. Walsch Zoon*, Juwelier; te Groningen bij dhr. *John Sypkens*, Koopman, te Utrecht bij dhr. *J. Reuser*, Koopman aldaar; in Middelburg bij dhr. *van Rakelgem*, Langendelsestraat, L. B, n°. 116; alsmede bij dhr. *Marinissen*, en te Leyden bij dhr. *Zuur*, Confiseur.

Te Breda, bij BROESE & COMP., Boekdrukkers en Boekverkoopers.